

**Bożenna Kromer, Anna
Rychły-Lipińska**

**Aktywizacja rynku pracy w
powiatach koszalińskim i słupskim**

Ekonomiczne Problemy Usług nr 48, 309-328

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

BOŻENNA KROMER

Politechnika Koszalińska

ANNA RYCHŁY-LIPIŃSKA

Wyższa Hanzeatycka Szkoła Zarządzania w Słupsku

AKTYWIZACJA RYNKU PRACY W POWIATACH KOSZALIŃSKIM I SŁUPSKIM

Wprowadzenie

Polityka zatrudnienia oznacza działania władz państwowych i społecznych skierowane na rynek pracy w celu równoważenia popytu i podaży pracy. Stanowi istotny element łączący system ekonomiczny ze społecznym. Zajmuje się regulacją procesów gospodarowania czynnikiem ludzkim, stosując środki niezależnie od systemu funkcjonowania gospodarki¹. W niektórych krajach polityka zatrudnienia utożsamiana jest z polityką przeciwdziałania bezrobociu, co oznacza, że głównym jej celem jest maksymalizacja poziomu zatrudnienia i przeciwdziałanie bezrobociu. Przyjmuje ona dwie formy działań walki z tym szkodliwym dla gospodarki i społeczeństwa zjawiskiem²:

- Polityka aktywna rynku pracy (APRP), która związana jest ze stosowaniem instrumentów ukierunkowanych na kształtowanie globalnego popytu, potencjalnej produkcji, globalnej podaży; także stosowanie konkretnych metod i środków w celu aktywizacji postaw na rynku pracy, między innymi przez: specjalne programy, szkolenia, doradztwo, pożyczki, staże, roboty publiczne, prace interwencyjne oraz inne programy wspierające zatrudnienie,
- Polityka pasywna rynku pracy (PPRP) obejmuje wypłaty zasiłków dla bezrobotnych oraz zasiłków i świadczeń przedemerytalnych, wydłużenie okresu kształcenia,

¹ *Polityka gospodarcza*, red. B. Winiarski, PWN, Warszawa 2000, s. 466–467.

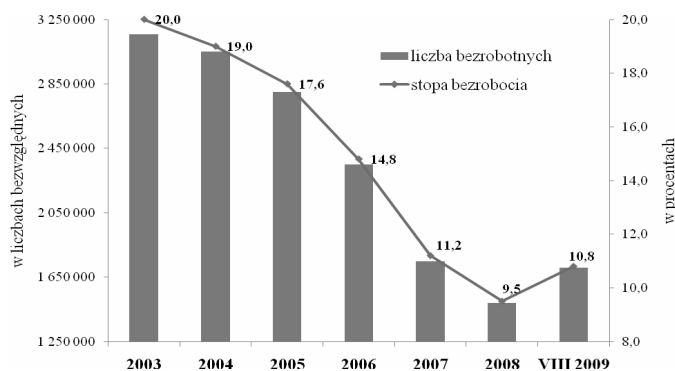
² *Ekonomia rynku pracy*, red. D. Kotlarz, AEKC, Katowice 2007, s. 127–130.

zwiększenie zatrudnienia poprzez dzielenie czasu pracy i istniejących stanowisk pracy. Podstawowym celem jest zapewnienie osłony socjalnej.

Walka z bezrobociem związana jest z koordynacją obu form działania. Istniejące rozwiązania prawne dotyczące statusu bezrobotnego, warunków nabywania prawa świadczeń pieniężnych i sposobów ich finansowania, powinny zapewnić bezrobotnemu warunki podstawowej egzystencji, motywując go jednocześnie do starania się o pracę.

1. Sytuacja na rynku pracy w Polsce

W latach 2003–2008 z roku na rok obserwowano stałą tendencję spadku bezrobocia rejestrowanego. W końcu 2003 r. stopa bezrobocia wynosiła 20% (liczba osób zarejestrowanych w urzędach pracy wynosiła 3 175,7 tys.). Najwyższą dynamikę spadku bezrobocia odnotowano w 2007 r. W końcu 2008 r. stopa bezrobocia wynosiła 9,5%³. Wskaźnik ten uległ pogorszeniu w 2009 (10,8% w sierpniu), co związane jest z ogólnoswiatowym kryzysem na rynku finansowym i gospodarczym, który dotknął również Polskę (rys. 1).

Rys. 1. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych i stopa bezrobocia w latach 2003–2009

Źródło: *Bezrobocie rejestrowane w Polsce*, raport miesięczny – sierpień 2009, raport Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2009, s. 6.

Zmiany techniczne i technologiczne spowodowały, że znaczną część długotrwale bezrobotnych stanowią osoby niewykwalifikowane. Jednak można zaobserwować rosnący popyt na pracę osób z wykształceniem średnim zawodowym i zasadniczym zawodowym. Wskaźnik zatrudnienia, określający udział ludności pracującej w wieku 15–64 lat w ogólnej liczbie zatrudnionych, w okresie czterech lat zwiększył się o 5,2% (z 45,2% w 2005 r. do 50,4% w 2008 r.)⁴. Jednak jego poziom w Polsce jest jednym z najniższych w krajach UE i nie sięga

³ *Rocznik statystyczny*, GUS, Warszawa 2009.

⁴ *Polska 2009. Raport o stanie gospodarki*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2009, s. 77–80.

poziomu średniego wskaźnika zatrudnienia dla 27 krajów UE, który wynosi 65,9%. Jest więc mało prawdopodobne, aby Polska w 2010 r. osiągnęła założony w Strategii Lizbońskiej jego wymagany poziom równy 70%. Hamulcem osiągnięcia wyższego poziomu wskaźników jest także realizowany polski model polityki rynku pracy, który opiera się przede wszystkim na działaniach pasywnych. Jednym z podstawowych powodów są ograniczenia budżetowe, które niestety przyczyniają się do wypierania z programów publicznych działań polityki o charakterze aktywnym. Udział wydatków na programy aktywne w Polsce zarówno w PKB, jak i w całości wydatków na politykę rynku pracy, należy do najniższych w OECD.

Działania polityki społeczno-gospodarczej mają na celu przede wszystkim stworzenie warunków prawno-instytucjonalnych aktywizujących rynek pracy, przeciwdziałających długotrwałemu niedopasowaniu strukturalnemu. Temu miało służyć opracowanie i wdrożenie po 1990 roku programów mających na celu przeciwdziałanie bezrobociu. Należą do nich:

1. Program Przeciwdziałania Bezrobociu i Łagodzenia Jego Negatywnych Skutków
2. Program Promowania Produktywnego Zatrudnienia i Zmniejszania Bezrobocia
3. Program Promocji Aktywności Zawodowej Młodzieży
4. Program Absolwent
5. Narodowa Strategia Wzrostu Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w latach 2000–2006
6. Strategia społeczno-ekonomiczna „Przedsiębiorczość – Rozwój – Praca”
7. Program Pierwsza Praca
8. Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich
9. Program inicjatywy Wspólnotowej EQAL dla Polski 2004–2006
10. Sektorowy Program operacyjny Kapitał Ludzki

Dla promocji zatrudnienia i łagodzenia skutków bezrobocia wydano wiele aktów prawnych. Odnosnymi ustawami są:

- ustawa o łagodzeniu skutku kryzysu ekonomicznego dla pracowników i przedsiębiorców (DzU 09.125.1035) oraz
- ujednolicony tekst ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (DzU 08.69.415 – znowelizowana w 2008 i 2009 r.). Nowelizacją ustawy w 2008 r. stworzono podstawy prawne dla wdrożenia nowych programów i instrumentów polityki rynku pracy, które mają służyć zwiększeniu zatrudnienia poprzez ułatwianie zatrudnienia lub podjęcie działalności gospodarczej osobom bezrobotnym i poszukującym pracy.

Realizacją zadań zajmują się instytucje rynku pracy o charakterze rządowo-samorządowym, takie jak: publiczne służby zatrudnienia, Ochotnicze Hufce Pracy, agencje zatrudnienia, instytucje szkoleniowe, instytucje dialogu społecznego, instytucje partnerstwa lokalnego.

Publiczne służby zatrudnienia odgrywają ważną rolę w zwiększaniu szans na zatrudnienie osób bezrobotnych i poszukujących pracy. Zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, zadania realizowane przez publiczne służby zatrudnienia dzielą się na podstawowe usługi rynku pracy, takie jak:

- pośrednictwo pracy,
- usługi EURES,
- poradnictwo zawodowe i informację zawodową,
- organizowanie szkoleń,
- pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy i prowadzenie klubów pracy,
- instrumenty wspierające podstawowe usługi rynku pracy.

Od dnia przystąpienia Polski do UE Polskie Służby Zatrudnienia stały się częścią sieci EURES tj. Europejskich Służb Zatrudnienia (*European Employment Services*), powołanej do współpracy publicznych służb zatrudnienia i ich partnerów na rynku pracy, w dziedzinie zatrudnienia na poziomie międzynarodowym w krajach EOG⁵. Usługi EURES w Polsce świadczone są przez doradców i asystentów EURES z wojewódzkich urzędów pracy oraz asystentów EURES z powiatowych urzędów pracy. Koordynacją udziału polskich publicznych służb zatrudnienia w sieci EURES i rozwojem usług zajmuje się Departament Rynku Pracy w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej.

Usługi EURES są ogólnodostępne, bezpłatne, skierowane do osób poszukujących pracy, zainteresowanych wyjazdem do innego kraju w celu podjęcia pracy oraz do pracodawców, którzy chcą prowadzić rekrutację pracowników za granicą. W tym celu organizowane są międzynarodowe targi pracy i giełdy pracy. Usługi te są w pełni zintegrowane z usługami świadczonymi przez polskie urzędy pracy. Dotyczą doradztwa i pomocy w znalezieniu pracy i pracowników; inicjowania działań na rzecz przeciwdziałania i zwalczania przeszkód mobilności na europejskim rynku pracy; informowania o warunkach życia i pracy oraz sytuacji na europejskich rynkach pracy; realizacji projektów międzynarodowych. W ramach prowadzonej działalności zorganizowano w Polsce kilka międzynarodowych targów pracy, dwa Europejskie Dni Pracy, międzynarodowe giełdy pracy, dni informacyjne, w których brało udział kilkanaście tysięcy osób. Zorganizowano wiele seminariów, warsztatów, spotkań informacyjnych i innych imprez regionalnych i lokalnych. Mimo podejmowanych wielu działań wykorzystanie środków z grantu EURES 2008/2009, przyznanego MPiPS z Komisji Europejskiej, jest na poziomie jedynie 52%⁶. Przyczyną tej sytuacji jest między innymi kryzys gospodarczy oraz 35% spadek wartości polskiej waluty w stosunku do euro. Doświadczenia tego okresu powinny zintensyfikować działania w okresie 2009/2010, aby w pełni wykorzystać przydzielone środki, tym bardziej że potrzeby rynku pracy rosną ze względu na przewidywany wzrost bezrobocia. Większemu wykorzystaniu środków i intensyfikowaniu działań w zakresie aktywizacji rynku pracy sprzyjać może fakt, że w 2009 r. wprowadzono zmiany w przepisach

⁵ www.eures.praca.gov.pl.

⁶ Raport roczny z działalności EURES w Polsce za okres od 1 kwietnia 2008 r. do 31 marca 2009 r., MPiPS Departament Rynku Pracy, Warszawa czerwiec 2009, s. 42.

prawa, które spowodowały integrację usług EURES z pośrednictwem pracy. Dzięki temu pośrednictwo pracy świadczone przez urzędy pracy w Polsce otrzymało wymiar już nie tylko krajowy, ale i międzynarodowy.

2. Formy aktywizacji zawodowej przewidziane ustawą

Aktywizacja osób bezrobotnych to pośrednie lub bezpośrednie umożliwienie osobom bezrobotnym dotarcia do zatrudnienia i jego utrzymanie⁷. Publiczne służby zatrudnienia realizują wiele programów rynku pracy skierowanych do bezrobotnych. Aktywnymi programami rynku pracy w sierpniu 2009 r. objęto 55,8 tys. bezrobotnych.

Na podstawie ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy można wyróżnić następujące formy aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych:

1. Pośrednictwo pracy

Polega na: bezpłatnym udzielaniu pomocy w znalezieniu zatrudnienia oraz znalezieniu odpowiednich pracowników dla pracodawców. Pośrednictwo realizowane jest zgodnie z zasadą dostępności, dobrowolności, równości, jawności. Powiatowe urzędy pracy organizują specjalne formy pośrednictwa, którymi są giełdy pracy i targi pracy.

2. Pośrednictwo zawodowe i informacja zawodowa

Ma na celu pomoc osobom bezrobotnym i poszukującym pracy w planowaniu i organizowaniu życia zawodowego. Doradcy pomagają osobom, które nie mają umiejętności oceny własnych możliwości zawodowych, które nie potrafią znaleźć się w rzeczywistości gospodarczej.

3. Pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy

Usługa świadczona przez powiatowe urzędy pracy w ramach klubów pracy oraz centrów informacji i planowania kariery zawodowej wojewódzkich urzędów pracy. Polega na przygotowaniu bezrobotnych i poszukujących pracy, przez liderów klubu pracy, do lepszego radzenia sobie na rynku pracy w podejmowaniu zatrudnienia.

4. Dodatek aktywizacyjny

Osoba bezrobotna może złożyć do urzędu pracy wniosek o przyznanie dodatku aktywizacyjnego, gdy jest zarejestrowana w urzędzie pracy, posiada prawo do zasiłku oraz gdy podejmie ona:

- zatrudnienie w wyniku skierowania przez urząd w niepełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub służbie i otrzymuje wynagrodzenie niższe od minimalnego wynagrodzenia za pracę;
- zatrudnienie z własnej inicjatywy lub inną pracą zarobkową.

⁷ Podstawa: art. 45, art. 49, art. 51, art. 53, art. 56 art. 57 oraz art. 59 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tekst jednolity: DzU z 2004r. nr 99, poz. 1001 z późniejszymi zmianami) oraz rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 kwietnia 2007 r. w sprawie organizowania prac interwencyjnych i robót publicznych oraz jednorazowej refundacji kosztów z tytułu opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne (DzU z 2007 r. nr 76, poz. 510).

5. Prace interwencyjne

Powiatowe urzędy pracy w razie braku propozycji odpowiedniego zatrudnienia dla bezrobotnych mogą inicjować oraz finansować prace interwencyjne. W ich ramach pracodawcy zatrudniają bezrobotnych będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy w zamian za uzyskiwaną z urzędu pracy refundację części kosztów wynagrodzenia oraz składki na ubezpieczenia społeczne.

6. Prace społecznie użyteczne

Prace społecznie użyteczne są nową formą aktywizacji bezrobotnych wprowadzoną nowelizacją ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (weszła w życie 1 listopada 2005 roku). Oznaczają prace wykonywane przez bezrobotnych nieposiadających już prawa do zasiłku. Do tych prac kieruje ich starosta, a organizują gminy w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub na rzecz społeczności lokalnej.

7. Staż i przygotowanie zawodowe w miejscu pracy

Staż przeznaczony jest dla młodych bezrobotnych do 25. roku życia oraz bezrobotnych absolwentów szkół wyższych, którzy nie ukończyli 27. roku życia.

Staż służy nabywaniu przez bezrobotnego umiejętności praktycznych do wykonywania pracy przez wykonywanie zadań w miejscu pracy bez nawiązania stosunku pracy z pracodawcą.

Przygotowanie zawodowe przeznaczone jest dla osób bezrobotnych długotrwale, bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych, bezrobotnych powyżej 50. roku życia, bezrobotnych wychowujących samotnie co najmniej jedno dziecko do 7. roku życia oraz bezrobotnych będących osobami niepełnosprawnymi.

Przygotowanie zawodowe w miejscu pracy służy zdobywaniu nowych kwalifikacji lub umiejętności zawodowych poprzez praktyczne wykonywanie zadań zawodowych na stanowisku pracy według programu uzgodnionego pomiędzy starostą, pracodawcą i bezrobotnym.

8. Pożyczki szkoleniowe

Osoby bezrobotne i żołnierze rezerwy mogą ubiegać się o udzielenie pożyczki szkoleniowej ze środków Funduszu Pracy. Pożyczka szkoleniowa może zostać udzielona w celu umożliwienia podjęcia zatrudnienia wymagającego szczególnych kwalifikacji. Wysokość pożyczki nie może przekraczać czterokrotnego przeciętnego wynagrodzenia obowiązującego w dniu podpisania umowy. Pożyczka jest nieoprocentowana, lecz powinna zostać spłacona w ciągu 18 miesięcy od ustalonego w umowie dnia zakończenia szkolenia.

9. Roboty publiczne

Roboty publiczne mogą być organizowane przez gminy, organizacje pozarządowe statutowo zajmujące się problematyką: ochrony środowiska, kultury, oświaty, sportu i turystyki, opieki zdrowotnej, bezrobocia oraz pomocy społecznej.

Przy robotach publicznych instytucje mogą ubiegać się o zatrudnienie bezrobotnych (przy pełnym wymiarze czasu pracy) w okresie do 6 miesięcy w ramach realizowanych na terenie gminy lub województwa inwestycji infrastrukturalnych oraz innych zadań inwestycyjnych finansowanych lub dofinansowywanych ze środków budżetu państwa, samorządu terytorialnego, funduszy celowych lub środków instytucji, organizacji oraz zadań związanych z opieką społeczną i obsługą bezrobocia.

10. Stypendia w okresie kontynuowania nauki

Stypendia na naukę w szkołach przeznaczone są dla bezrobotnych do 25. roku życia nieposiadających kwalifikacji zawodowych.

11. Szkolenia

Starosta inicjuje, organizuje i finansuje z Funduszu Pracy szkolenia bezrobotnych, osób pobierających rentę szkoleniową i żołnierzy rezerwy w celu zwiększenia ich szans na uzyskanie zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, podwyższenia kwalifikacji zawodowych lub zwiększenia aktywności zawodowej.

12. Wsparcie działalności gospodarczej

Osobom bezrobotnym mogą być przyznane jednorazowo środki z Funduszu Pracy na podjęcie działalności gospodarczej, w tym na pokrycie kosztów pomocy prawnej, konsultacji i doradztwa związanych z podjęciem tej działalności, w wysokości określonej w umowie – nie wyższej jednak niż pięciokrotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia.

13. Zwrot kosztów przejazdu i zakwaterowania

Bezrobotny może ubiegać się o zwrot kosztów przejazdu do miejsca pracy, odbywania u pracodawcy stażu, przygotowania zawodowego w miejscu pracy, szkolenia lub odbywania zajęć z zakresu poradnictwa zawodowego.

14. Refundacja kosztów opieki nad dzieckiem

Osoba bezrobotna, wychowująca samotnie dziecko lub dzieci do 7. roku życia, która po skierowaniu przez Powiatowy Urząd Pracy podjęła zatrudnienie, inną pracę zarobkową, staż, przygotowanie zawodowe w miejscu pracy bądź szkolenie, może ubiegać się o refundację ponoszonych przez nią kosztów opieki nad każdym dzieckiem. Refundacja taka może zostać przyznana pod warunkiem nieprzekroczenia wysokości kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, w rozumieniu przepisów o pomocy społecznej. Urząd pokrywa udokumentowane koszty opieki, jednak nie więcej niż połowa zasiłku dla bezrobotnych.

15. Refundacja pracowników młodocianych

Z dniem 01.07.2005 r. wszystkie sprawy dotyczące zatrudnienia i refundacji kosztów wynagrodzeń i składek na ubezpieczenia społeczne pracowników młodocianych zatrudnionych po dniu 06.02.2003 r. zostały przejęte przez Ochotnicze Hufce Pracy.

16. Refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy dla skierowanej osoby bezrobotnej

Przedsiębiorca, który tworzy stanowisko pracy dla osoby bezrobotnej i ponosi związane z tym koszty jego wyposażenia lub doposażenia, może ubiegać się o refundację tych kosztów. Starosta może zrefundować je do wysokości 500% przeciętnego wynagrodzenia. Aby taką refundację uzyskać, przedsiębiorca zobowiązuje się do zatrudniania skierowanej osoby bezrobotnej przez okres 24 lub 36 miesięcy i musi wykazać, że w okresie 12 miesięcy poprzedzających zatrudnienie nie nastąpił w jego przedsiębiorstwie spadek zatrudnienia. W przypadku tej formy mają zastosowanie przepisy o nadzorowaniu pomocy publicznej na zatrudnienie w zakresie tworzenia miejsc pracy. Przedsiębiorca jest zobowiązany do zabezpieczenia zwrotu otrzymanej refundacji w przypadku niedotrzymania warunków umowy.

17. Refundowanie kosztów poniesionych z tytułu opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne w związku z zatrudnianiem skierowanego bezrobotnego

Pracodawca może uzyskać refundację części kosztów ponoszonych na opłacanie składek na ubezpieczenia społeczne od wynagrodzenia skierowanej osoby bezrobotnej. Kwota refundowanych składek nie może przekroczyć 300% minimalnego wynagrodzenia. Pomoc w postaci refundacji kosztów składek na ubezpieczenia społeczne podlega przepisom o nadzorowaniu pomocy publicznej w zakresie pomocy na zatrudnienie.

3. Wydatki funduszu pracy

Środki na prowadzenie aktywnych i pasywnych polityk rynku pracy w Polsce pochodzą z Funduszu Pracy (FP), który finansuje konkretne programy realizowane przez Powiatowe Urzędy Pracy (PUP). Wysokość wydatków FP na aktywne polityki rynku pracy podlegała znaczącym wahaniom od początku lat 90. Odwrotną tendencję wykazywały wydatki na zasiłki dla bezrobotnych i świadczenia przedemerytalne. Świadczy to o wymiennosci obu rodzajów polityk w Polsce. W 2006 r. zaledwie 38,7% środków Funduszu Pracy zostało przeznaczonych na finansowanie APRP. Procykliczność udziału wydatków na APRP w PKB odróżnia Polskę od państw OECD, w których jest on stabilny. Wielkość środków wydatkowanych z Funduszu Pracy oraz liczbę osób biorących udział w poszczególnych programach przedstawia tab. 1.

Wartość wydatków FP w 2008 r. zwiększyła się o 4,5% w stosunku do 2006r. Pozytywną tendencją jest zwiększenie środków przeznaczonych na formy aktywne, a mniejsze wydatki na zasiłki oraz świadczenia. Liczba osób, która skorzystała z aktywnych form, w okresie tych trzech lat wzrosła o 16,2%. Optymistyczny jest wzrost udziału osób korzystających ze środków na podjęcie działalności gospodarczej i wyposażenie stanowisk pracy, co daje trwałe zatrudnienie.

Tabela 1. Wydatki Funduszu Pracy

Cel wydatków z Funduszu Pracy				Liczba uczestników		
	2006 mln zł	2007 mln zł	2008 mln zł	2006 tys. osób	2007 tys. osób	2008 tys. osób
Ogółem	5.500,4	5.367,2	5.753,1	x	x	x
1. Zasiłki i świadczenia	2.805,3	2.267,8	1.911,0	x	x	x
2.1 Aktywne formy (bez młodocianych), w tym:	2.067,1	2.544,6	3.177,4	594,3	672,8	690,6
a) szkolenia	186,7	266,4	280,3	146,9	178,1	168,4
b) prace interwencyjne	220,0	214,7	196,5	69,0	59,1	46,0
c) roboty publiczne	145,6	178,0	248,4	32,7	40,9	44,5
d) środki na podjęcie działalności gospodarczej i wyposażenie stanowisk pracy	576,1	898,0	1.082,4	56,7	82,5	80,0
e) aktywizacja absolwentów, staże	678,0	697,2	921,6	169,1	173,0	169,9
f) przygotowanie zawodowe	203,0	214,7	350,0	58,3	65,8	79,3
g) pozostałe	32,1	75,6	98,2	61,6	73,4	102,5
2.2 Refundacja wynagrodzeń młodocianych	151,6	165,0	185,0	98,0	101,1	99,7
3. Pozostałe wydatki	476,4	389,8	479,7	x	x	x

Źródło: <http://www.mpips.gov.pl> (stan na dzień 07.10.2009 r.).

4. Wsparcie europejskiego funduszu społecznego dla polskiego rynku pracy

Pomoc w finansowaniu aktywizacji zawodowej na rynku pracy Polska uzyskuje także ze środków UE. Kwota tych środków z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), dostępna dla Polski łącznie ze współfinansowaniem krajowym, w latach 2004-2006 wyniosła 10,94 mld zł. W Polsce z Europejskiego Funduszu Społecznego współfinansowano:

- Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich (SPO RZL), od 2007–2013 r. Sektorowy Program Operacyjny Kapitał Ludzki (SPO KL),
- II Priorytet Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR),
- Program Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL dla Polski 2004–2006.

Każdy z tych programów jest komplementarny w stosunku do pozostałych. Programy różnią się systemem wdrażania, grupami, do których kierowane jest wsparcie, poziomem współfinansowania z krajowych środków publicznych oraz środków prywatnych. Takie zróżnicowanie pozwala na oddziaływanie na rynek pracy na wielu płaszczyznach i w różnych formach, dzięki czemu jest to ważne narzędzie modernizacji funkcjonowania rynku pracy.

Celem Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwoju Zasobów Ludzkich (SPO RZL) współfinansowanego przez Europejski Fundusz Społeczny, jest budowa otwartego, opartego

na wiedzy społeczeństwa poprzez zapewnienie warunków do rozwoju zasobów ludzkich w drodze kształcenia, szkolenia i pracy⁸.

W trakcie realizacji SPO RZL wsparcie otrzymały głównie osoby bezrobotne, w tym będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy, co obejmuje osoby z szeroko rozumianych grup ryzyka. W ramach SPO RZL finansowane były projekty dotyczące rozwijania i doskonalenia systemu szkoleń, edukacji, a także zdobywania kwalifikacji zawodowych, z uwzględnieniem szkoleń dla nauczycieli, trenerów i pracowników. Ponadto wspierana była modernizacja i poprawa skuteczności instytucji rynku pracy, tworzenie więzi między światem pracy a nauki oraz rozwój mechanizmów przewidywania zmian w sferze zatrudnienia i zapotrzebowania na kwalifikacje zawodowe. Finansowane były również projekty podnoszące świadomość społeczną oraz projekty z zakresu informacji i promocji. SPO RZL wspierał także działania towarzyszące, w ramach których finansowane były usługi dodatkowe dla beneficjentów ostatecznych, takie jak zapewnienie opieki nad dziećmi i osobami zależnymi od uczestników projektu.

Na realizację tego programu przeznaczono 1.960.110.929 euro, z czego na realizację:

- Priorytetu 1: Aktywna polityka rynku pracy oraz integracji zawodowej i społecznej 946.062.544 euro, w tym wkład wspólnotowy wynosił 709.522.784 euro;
- Priorytetu 2: Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy przeznaczono 988.566.943 euro, w tym wkład wspólnotowy wynosił 741.400.000 euro.

Od początku realizacji programu wsparciem objęto prawie 872,9 tys. osób, w tym ok. 39,5% mężczyzn i ok. 60,5% kobiet.

Równocześnie do końca 2006 r. wsparciem w ramach SPO RZL objęto 72,3 tys. przedsiębiorstw.

Badanie przeprowadzone w ramach działań wspierających młodzież, osoby długotrwale bezrobotne oraz osoby z grup szczególnego ryzyka pokazało, że po około pół roku od zakończeniu udziału w projekcie 52,2% osób objętych wsparciem pracowało, a niewielki odsetek (3,4%) prowadził własną działalność.

Realizacja II Priorytetu Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR) pozwoliła na tworzenie warunków dla rozwoju zasobów ludzkich na poziomie lokalnym i regionalnym. Szczególne znaczenie miała realizacja działań mających na celu reorientację zawodową pracowników, zanim staną się bezrobotnymi oraz przekwalifikowanie osób odchodzących z rolnictwa. Realizację II Priorytetu ZPORR powiązano z działaniami w ramach III Priorytetu ZPORR „Rozwój lokalny” (współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego). Realizowane działania koncentrowały się zwłaszcza na obszarach zagrożonych marginalizacją, w tym obszarach wiejskich i obszarach restrukturyzacji przemysłu, gdzie podejmowano interwencję publiczną dostosowaną do specyfiki regionalnej, a także ukierunkowaną na uzupełnienie ogólnokrajowych programów wsparcia rozwoju zatrudnienia i edukacji.

⁸ Sektorowy Program Operacyjny Rozwój Zasobów Ludzkich 2004–2006, DzU 166 poz. 1743, s. 200–202.

Inicjatywa Wspólnotowa EQUAL była częścią strategii Unii Europejskiej mającej na celu tworzenie nowych i lepszych miejsc pracy oraz zapewnienie, by nikogo nie pozbawiono do nich dostępu. Na wdrożenie działań w ramach Inicjatywy EQUAL w Polsce na okres 2004–2006 zaplanowano kwotę 178,5 mln euro, z czego 133,9 mln euro pochodziło ze środków EFS, a 44,6 mln eur z krajowego finansowania publicznego⁹. Okres realizacji programu został wydłużony do 2008 r. EQUAL różni się od programów głównego nurtu EFS tym, że jest to instrument służący wypracowywaniu nowych sposobów zwalczania dyskryminacji i nierówności na rynku pracy. Przyjęte działania dotyczyły: ułatwiania wchodzenia i powrotu na rynek pracy; wzmocnienia krajowej gospodarki społecznej; wspierania zdolności przystosowawczych przedsiębiorstw i pracowników; godzenia życia rodzinnego i zawodowego; pomocy w społecznej i zawodowej integracji osób ubiegających się o statut uchodźcy. EQUAL dostarcza przykładów dobrej praktyki w zakresie nowatorskich rozwiązań, kładąc nacisk na aktywną współpracę między państwami członkowskimi UE. Wartością współpracy ponadnarodowej jest:

- wsparcie innowacyjności poprzez dostęp do badań i rozwiązań stosowanych w innych krajach;
- wzrost potencjału instytucji uczestniczących we współpracy;
- tworzenie sieci ponadnarodowych wypracowujących rozwiązania ułatwiające osiągnięcie celów Strategii Lizbońskiej.

Na uwagę zasługuje skala współpracy ponadnarodowej, w której uczestniczy strona polska. W 143 umowy o współpracy ponadnarodowej zaangażowanych jest łącznie 489 partnerstw ze wszystkich krajów Unii Europejskiej. Najliczniej w tej grupie reprezentowane są partnerstwa włoskie (110), hiszpańskie (57), niemieckie (48) i francuskie (36)¹⁰. Współpraca ponadnarodowa prowadzona zgodnie z zasadą partnerstwa umożliwia wdrażanie przez firmy innowacyjnych rozwiązań, tym samym osiąganie lepszej jakości, wzmocnienia potencjału instytucji i otwiera nowe możliwości rozwoju. W strukturach systemów i organizacji widoczny jest skuteczniejszy przepływ informacji i promocji dobrych praktyk, stymulowanie aktywności oraz współpraca różnych instytucji w rozwiązywaniu problemów, przy wykorzystywaniu i wzajemnej wymianie doświadczeń.

Kontynuacją działań SPO RZL i EQUAL jest Program Operacyjny Kapitał Ludzki (PO KL). Wpisuje się on w cel główny NSRO na okres 2007–2013, realizując przede wszystkim drugi cel horyzontalny, tj. poprawę jakości kapitału ludzkiego i zwiększenie spójności społecznej. Celami strategicznymi PO Kapitał Ludzki są¹¹:

1. Podniesienie poziomu aktywności zawodowej oraz zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych i biernych zawodowo.

⁹ Rozporządzenie Ministra Rozwoju Regionalnego z dn. 27.11.2007 r. DzU 225 poz. 1665 i 1666 zmieniające Rozporządzenie w sprawie przyjęcia Programu Operacyjnego Program Inicjatywy Wspólnotowej EQAL dla Polski 2004–2006, s.2.

¹⁰ Program Operacyjny Kapitał Ludzki Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007–2013, MRR, Warszawa 2007, s. 108–109.

¹¹ Tamże s. 115.

2. Zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego.
3. Poprawa zdolności adaptacyjnych pracowników i przedsiębiorstw do zmian zachodzących w gospodarce.
4. Upowszechnienie edukacji społeczeństwa na każdym etapie kształcenia przy równoczesnym zwiększeniu jakości usług edukacyjnych i ich silniejszym powiązaniu z potrzebami gospodarki opartej na wiedzy.
5. Zwiększenie potencjału administracji publicznej w zakresie opracowywania polityki świadczenia usług wysokiej jakości oraz wzmocnienie mechanizmów partnerstwa.
6. Wzrost spójności terytorialnej.

Efektom realizowanych działań ma być: wzrost wartości wskaźnika zatrudnienia osób w wieku produkcyjnym (15–65 lata) z 54,5% do 60%, oraz spadek wartości wskaźnika zagrożenia ubóstwem relatywnym po transferach socjalnych z 21% do 14%. Wielkość środków przeznaczonych na wsparcie realizacji założonych priorytetów przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Środki przeznaczone na realizację priorytetów PO KL w latach 2007–2013

Numer i nazwa priorytetu	Środki łącznie [zł]	Środki z EFS [zł]
I. Zatrudnienie i integracja społeczna	506.189.358	430.260.954
II. Rozwój zasobów ludzkich i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw oraz poprawa stanu zdrowia osób pracujących	778.011.906	661.310.120
III. Wysoka jakość systemu oświaty	1.006.236.268	855.300.828
IV. Szkolnictwo wyższe i nauka	960.366.839	816.311.813
V. Dobre zarządzanie	610.854.094	519.225.980
VI. Rynek pracy otwarty dla wszystkich	2.256.929.201	1.918.389.821
VII. Promocja integracji społecznej	1.552.906.053	1.319.970.145
VIII. Regionalne kadry gospodarki	1.588.479.612	1.350.207.670
IX. Rozwój wykształcenia i kompetencji w regionach	1.703.425.446	1.447.911.629
X. Pomoc techniczna	456.808.282	388.287.040

Źródło: opracowanie na podstawie: Program Operacyjny Kapitał Ludzki Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007–2013, MRR, Warszawa 2007, s. 151–200.

Jak wynika z danych zaprezentowanych w tabeli 2, najwięcej środków przeznaczonych zostało na priorytet VI (rynek pracy otwarty dla wszystkich), w ramach którego wsparcie będzie koncentrowało się przede wszystkim na wybranych grupach docelowych, które doświadczają największych trudności związanych z wejściem i utrzymaniem się na rynku pracy. Grupy te obejmują m.in. osoby młode (do 25. roku życia), które nie mają kwalifikacji koniecznych do znalezienia zatrudnienia, kobiet (w tym zwłaszcza matek samotnie wychowujących dzieci), osób starszych (po 50. roku życia), mających trudności z dostosowaniem się do wymogów modernizującej się gospodarki, a także osób niepełnosprawnych, poszukujących zatrudnienia na otwartym rynku pracy. Ponadto wsparcie w ramach priorytetu będzie adresowane do osób długotrwale bezrobotnych, których reintegracja z rynkiem pracy jest z reguły najbardziej czasochłonna i wymaga zastosowania różnorodnych instrumentów aktywizacyjnych. Dotyczyć to także będzie tworzenia warunków dla zatrudnienia w sektorze pozarolniczym mieszkańców obszarów wiejskich, w tym zwłaszcza miejscowości popegeerowskich, oraz dostarczenia zachęt dla poszukiwania pracy poza rolnictwem. Ważnym elementem wsparcia w ramach Priorytetu będzie również tworzenie warunków sprzyjających podnoszeniu zdolności do zatrudnienia osób bezrobotnych oraz pomoc w rozwoju przedsiębiorczości i samozatrudnienia.

5. Łagodzenie skutków bezrobocia przez PUP w miastach i powiatach koszalińskim i słupskim

Powiatowy Urząd Pracy w Koszalinie zrealizował programy finansowane ze środków rezerwy Funduszu Pracy będących w dyspozycji Samorządu Województwa Zachodniopomorskiego. Głównym założeniem była aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji na rynku pracy oraz pomoc pracodawcom w pozyskaniu pracowników o pożądanym kwalifikacjach. Wśród zrealizowanych programów były:

- Akcja Dotacja (2007 r. i 2008 r.) i w ramach regionalnego programu wspierającego samozatrudnienie, dla osób chcących założyć własną działalność gospodarczą.
- Program „Droga do pracy” (2007 r.) w ramach wojewódzkiego programu wspierania instytucji partnerstwa lokalnego: Centrów Integracji Społecznej, Klubów Integracji Społecznej, Spółdzielni Socjalnych, Klubów Wsparcia Koleżeńkiego, jako szansa na powrót na rynek pracy dla osób wykluczonych, a także Gminnych Centrów Informacji, Akademickich Biur Karier oraz instytucji partnerstwa lokalnego powstałych w ramach wsparcia udzielonego przez Wojewódzki Urząd Pracy w ubiegłych latach. W programie uczestniczyło 105 osób.
- Program „Szkolenie na życzenie” (2007 r.) – wsparcie dla osób bezrobotnych poprzez uczestnictwo w wybranym szkoleniu. Uczestniczyły 74 osoby bezrobotne, z których 63% uzyskało zatrudnienie. Programu ten kontynuowany był w 2008 r. i wówczas z jego działań skorzystało 57 osób bezrobotnych.

- Program „Inwestycje w kwalifikacje deficytowe na rynku pracy (2007 r.). Udział wzięło 90 bezrobotnych, z których 50 skorzystało ze szkoleń zawodowych. Udzielono także wsparcia przedsiębiorcom w postaci refundacji wyposażenia i doposażenia 40 stanowisk pracy dla uczestników programu.
- Program „Aktywna kobieta” (2007 r.) skierowany do bezrobotnych kobiet powyżej 50. roku życia. Udział wzięło 15 kobiet. Uczestnicy zostali objęci usługami pośrednictwa pracy i poradnictwa zawodowego, 10 bezrobotnych kobiet wzięło udział w szkoleniu „Fakturowanie z zastosowaniem komputera i obsługą kasy fiskalnej”, trzy uczestniczki skorzystały ze wsparcia w postaci udziału w przygotowaniu zawodowym oraz dwie bezrobotne uzyskały środki na podjęcie własnej działalności gospodarczej.
- Program „Paszport do zatrudnienia” (2008 r.) realizowany w ramach regionalnego programu wspierającego aktywizację zawodową bezrobotnej młodzieży do 25. roku życia oraz absolwentów szkół wyższych do 27. roku życia. Program realizowany był na terenie województwa zachodniopomorskiego. W programie wzięło udział 17 osób, z czego 14 osób odbyło staż.
- Program 45/50 plus objął działaniami aktywizującymi osoby bezrobotne powyżej 45. roku życia, ze szczególnym uwzględnieniem bezrobotnych powyżej 50. roku życia. Program objął kompleksowym wsparciem 15 osób bezrobotnych.
- Program „Staż szansą na uzyskanie zatrudnienia”. Celem była aktywizacja zawodowa i wzrost zatrudnienia osób bezrobotnych do 30. roku życia zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Koszalinie. W ramach programu przewidziano zorganizowanie staży dla 70 beneficjentów.
- Program „Wspieramy i rozwijamy lokalną przedsiębiorczość” objął kompleksowym wsparciem 20 osób bezrobotnych. Działania przewidziane do realizacji w ramach programu to:
  - szkolenie „ABC Przedsiębiorczości”,
  - jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej,
  - refundacja kosztów wyposażenia lub doposażenia stanowisk pracy.

Powiatowy Urząd Pracy w Koszalinie realizował także działania współfinansowane z Europejskiego Funduszu Społecznego (tabela 3). Miały one na celu aktywizację osób bezrobotnych zmierzającą do reintegracji zawodowej i społecznej.

Tabela 3. Projekty współfinansowane z EFS zrealizowane przez Powiatowy Urząd Pracy w Koszalinie

Nazwa Projektu	Liczba osób objętych wsparciem	Wydatki na realizację projektu (łącznie zł)	Dofinansowanie z EFS (w zł)
„Młody – zaktywizowany – zatrudniony”	W projekcie objęto wsparciem 1170 osób bezrobotnych do 25. roku życia oraz osób do 27. roku życia, będących w okresie 12 miesięcy od ukończenia szkoły wyższej, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy do 24 miesięcy.	5.010.076,56	3.635.650,91
„Czas na aktywność - wykorzystaj szansę”	Objęto wsparciem 963 osoby długotrwale bezrobotne powyżej 25. roku życia, zarejestrowane w Powiatowym Urzędzie Pracy od 12 do 24 miesięcy.	3.415.940,93	2.518.910,97
„Droga do zatrudnienia”	Udział w projekcie rozpoczęło 1129 osób, z czego zakończyły 674 osoby, przerwało udział 199 osób, a 256 osób kontynuuje udział.	6.331.956,41	6.037.858,41

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Koszalinie.

Głównym celem projektu „Droga do zatrudnienia” jest aktywizacja zawodowa osób zarejestrowanych jako bezrobotne, wykształcenie aktywnych postaw poruszania się po rynku pracy, znalezienia i utrzymania zatrudnienia. Działania realizowane w ramach projektu dotyczyły szkoleń, subsydiowanego zatrudnienia, przygotowania zawodowego, wyposażenia stanowisk pracy, udzielenia środków na podjęcie działalności gospodarczej. Projekt ten ma swoją kolejną edycję w 2009 r. a jego realizacja potrwa do 2013 roku. Projekt jest współfinansowany z EFS w ramach realizacji PO Kapitał Ludzki. Każdego roku przyjęte założenia należy uaktualniać zgodnie z limitem środków dostępnych na dany rok budżetowy.

Powiatowy Urząd Pracy w Koszalinie w 2008 roku uczestniczył również w realizacji projektu systemowego „Pomocna dłoń plus” w ramach integracji społecznej. Celem projektu było rozwijanie aktywnych form integracji społecznej i umożliwianie dostępu do nich osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym oraz poprawa skutecznego funkcjonowania pomocy społecznej na terenie powiatu koszalińskiego. Beneficjentami ostatecznymi projektu były Ośrodki Pomocy Społecznej i ich pracownicy realizujący działania w zakresie integracji i pomocy społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i jego pracownicy, osoby korzystające z pomocy społecznej, które nie pracują i są w wieku aktywności zawodowej oraz ich otoczenie rodzinne. Uczestnikami projektu byli pełnoletni, bezrobotni mieszkańcy powiatu koszalińskiego wymagający usamodzielnienia.

Istotnym czynnikiem wpływającym na poprawę sytuacji na rynku pracy (zmniejszenie liczby zarejestrowanych bezrobotnych, spadek stopy bezrobocia) są aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu (tabela 4). Zgodnie z danymi zawartymi w tabeli 4, w ciągu 2008 roku w aktywnych formach zwalczania bezrobocia oferowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Koszalinie uczestniczyło łącznie 3380 osób. Najwięcej osób skorzystało ze szkoleń (830) i staży (707).

Tabela 4. Liczba osób uczestnicząca w aktywnych formach zwalczania bezrobocia stosowanych przez PUP w Koszalinie w 2008 roku

Wyszczególnienie	PUP Koszalin	Miasto Koszalin	Powiat koszaliński
Prace interwencyjne	401	128	273
Roboty publiczne	228	20	208
Podjęcie działalności gospodarczej	216	148	68
Podjęcie pracy w ramach refundacji kosztów zatrudnienia bezrobotnego	292	188	104
Rozpoczęcie szkolenia	833	514	319
Rozpoczęcie stażu	707	387	320
Rozpoczęcie przygotowania zawodowego w miejscu pracy	211	54	157
Rozpoczęcie pracy społecznie użytecznej	477	135	342
Inne	15	13	2

Źródło: PUP w Koszalinie, www.pup.koszalin.pl/Statystyka (stan na dzień 10.10.2009 r.).

PUP w Słupsku szczególną uwagę przypisuje promowaniu postaw przedsiębiorczych i wspieraniu przedsiębiorczości jako skutecznej metody zwiększania zatrudnienia oraz łagodzenia negatywnych skutków przemian gospodarczych, szczególnie na obszarach wiejskich. Ważnymi programami (projektami) realizowanymi przez PUP w Słupsku były: aktywizacja zawodowa kobiet oraz zatrzymanie na rynku pracy osób starszych. Wspierano również wejście na rynek pracy osób młodych poprzez pro-wadzenie działań mających na celu nabycie doświadczenia zawodowego w środowisku pracy, udzielanie pomocy w znalezieniu zatrudnienia. Ważnym zagadnieniem jest nadal podnoszenie umiejętności radzenia sobie na rynku pracy oraz podnoszenie lub zmiana kwalifikacji zawodowych osób bezrobotnych. W związku z tym realizowano wiele programów skierowanych do poszczególnych grup osób bezrobotnych będących w szczególnie trudnej sytuacji na rynku pracy.

Na uwagę zasługuje fakt, iż Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku w 2008 r. wydatkował z Funduszu Pracy na aktywne programy przeciwdziałania bezrobociu kwotę 17 482,7 tys. zł (w 2007 r. 16 824,8 tys. zł.)¹².

Największe wydatki na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu to: stypendia za okres stażu 4575,0 tys. zł, następnie środki na podjęcie działalności gospodarczej 3611,7 tys. zł, koszty szkoleń dla bezrobotnych 626,6 tys. zł oraz refundacja kosztów wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy – 2264,9 tys. zł. Pracodawcy chętnie korzystali z subsydiowanego zatrudnienia w formie prac interwencyjnych, na organizację których wydatkowano 1822,0 tys. zł oraz z robót publicznych, na które wydatkowano kwotę 1 142,0 tys. zł.

¹² Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku w 2008 roku prowadzonej w oparciu o „Program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnej rynku pracy na lata 2007–2013”, Słupsk, luty 2009 r., str. 1–34.

Dla osób bez wykształcenia zawodowego bardzo skuteczną formą aktywizacji było oraz nadal pozostaje przygotowanie zawodowe, czyli nauka zawodu u pracodawcy. Na stypendia dla osób odbywających przygotowanie zawodowe wydano 814,6 tys. zł¹³.

Programy rynku pracy związane z łagodzeniem skutków bezrobocia, wdrożone przez PUP w Słupsku w 2007 oraz 2008 roku, przedstawia tabela 5.

Tabela 5. Projekty wdrożone oraz będące w trakcie realizacji przez PUP w Słupsku w latach 2007–2008

Rodzaj programu/projektu	Krótką charakterystyka	Czas realizacji
„EUROKARIERA” – refundacja kosztów wyposażenia lub wyposażenia stanowiska pracy	Projekt skierowany do pracodawców, którzy chcą stworzyć nowe miejsca pracy do składania wniosków o refundację ze środków Funduszu Pracy kosztów wyposażenia lub wyposażenia stanowiska pracy dla skierowanego bezrobotnego.	VIII 2008 r.
„EUROKARIERA” – jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej	Projekt skierowany do osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP w Słupsku, które są zainteresowane podjęciem działalności gospodarczej.	VIII 2008 r.
„Praca dla każdego”	Projekt skierowany jest do osób bezrobotnych zarejestrowanych w PUP Słupsk. W ramach tego programu zaplanowane zostały następujące formy wsparcia: staże zawodowe, przygotowanie zawodowe, prace interwencyjne dla jednostek samorządu terytorialnego oraz wyposażenie i wyposażenie stanowiska pracy.	VIII 2008 r.
„Wsparcie dla powiatu”	Program skierowany do osób z obszarów wiejskich i miast do 25 tys. mieszkańców zarejestrowanych w PUP Słupsk. Osoby bezrobotne w ramach tego programu mogą skorzystać z robót publicznych.	VIII 2008 r.
„Stawiamy na doświadczenie – program 45/50 plus”	Skierowany do bezrobotnych w wieku niemobilnym, tj. powyżej 45. roku życia, ze szczególnym uwzględnieniem bezrobotnych powyżej 50. roku życia. Osoby kwalifikujące się do tego programu zostaną przeszkolone z zakresu przedsiębiorczości oraz będą mogły się ubiegać o jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej.	VIII 2008 r.
„Kurs na pracę”	Program dotyczył samozatrudnienia osób rejestrujących się w PUP Słupsku po powrocie z zagranicy.	VII 2008 r.
„Buduj dla Pomorza”	Program skierowany do bezrobotnych kobiet i mężczyzn nieposiadających kwalifikacji zawodowych oraz osób bezrobotnych zamierzających zmienić kwalifikacje zawodowe, w tym w szczególności dla osób długotrwale bezrobotnych. W ramach programu zorganizowane zostanie szkolenie „Murarz, tynkarz”.	IV 2008 r.
„Edukacja dla pracy”	Program dotyczył przeprowadzenia szkolenia dla 8 osób oraz przygotowania zawodowego dla 8 osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych powyżej 25. roku życia z wykształceniem podstawowym, gimnazjalnym lub średnim ogólnym, pochodzących w szczególności z obszarów wiejskich i małych miast.	IV 2008 r.

¹³ Ibidem.

Tabela 5. Projekty wdrożone oraz będące w trakcie realizacji przez PUP w Słupsku w latach 2007-2008 (cd.)

Rodzaj programu/projektu	Krótką charakterystyka	Czas realizacji
„Przedsiębiorczy Pomorzani”	Program adresowany do bezrobotnych z powiatu słupskiego i miasta Słupska. W ramach programu przewidziano przeszkolenie 15 osób z zakresu przedsiębiorczości, z czego 10 osób otrzyma jednorazowe środki na podjęcie działalności gospodarczej, koszty wyposażenia i doposażenia stanowiska pracy dla 40 bezrobotnych oraz 10 osób bezrobotnych powyżej 50. roku życia zostanie skierowanych na zorganizowanie u pracodawcy prac interwencyjnych wraz z możliwością refundacji wyposażenia i doposażenia stanowisk pracy.	IV 2008 r., V-XII 2007 r.
„Aktywna kobieta”	Program skierowany do bezrobotnych kobiet powyżej 50. roku życia mających trudności ze znalezieniem pracy. Cel programu – pomoc kobietom w trudnej sytuacji na lokalnym rynku pracy, (szkolenie z zakresu obsługi komputera z fakturowaniem, Internetu oraz obsługi kas fiskalnych).	XI 2007 r.
„Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych z powiatu słupskiego i miasta Słupska”	skierowany do osób bezrobotnych do 25. roku życia, długotrwale bezrobotnych, osób powyżej 50. roku życia, osób bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych, samotnie wychowujących co najmniej jedno dziecko do 7. roku życia oraz osób niepełnosprawnych.	XI 2007 r.
Praca dla młodych – dobry start	Program adresowany do bezrobotnej młodzieży do 25. roku życia mającej trudności ze znalezieniem zatrudnienia.	VII 2007 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://pup.slupsk.pl/publikacje> (stan na dzień 07.10.2009 r.).

Realizowane działania publicznych służb zatrudnienia (PSZ), w ramach programów przyjętych w obu urzędach, zmierzają do wykształcenia wśród osób bezrobotnych postaw aktywnego radzenia sobie na dynamicznym rynku pracy, dążenia do utrzymania się na nim, przyjmowanie postaw aktywnych, mobilności i przedsiębiorczości, zapewniając tym samym odpowiednią efektywność wydatkowania środków publicznych. Dla osób bezrobotnych i poszukujących pracy kluczowe znaczenie ma prawdopodobieństwo znalezienie zatrudnienia. Zastosowanie podstawowych form aktywizacji jest często niewystarczające, aby pomóc bezrobotnemu przejść ze stanu bezrobocia, bierności zawodowej do aktywności i zatrudnienia. Jednym z problemów wymagających rozwiązania jest pobudzenie mobilności terytorialnej i zawodowej osób bezrobotnych. Działania Powiatowych Urzędów Pracy w tym zakresie dotyczą tzw. wsparcia towarzyszącego, na które szczególnie nacisk kładzie również Unia Europejska. Działania towarzyszące kierowane do osób bezrobotnych i poszukujących pracy znacznie ułatwiają proces zmiany struktury zatrudnienia, który wymaga znacznych przemieszczeń zasobów pracy. Niwelują one również trudności w dostępie do rynku pracy osób z terenów wiejskich. Pomagają w dostosowaniu odpowiedniej osoby do konkretnej oferty pracy zgłaszanej przez pracodawcę.

Dotyczą przede wszystkim możliwości uzyskania zwrotu kosztów poniesionych na przejazd w związku ze skierowaniem do odbywania danej formy wsparcia lub ze znalezieniem zatrudnienia poza miejscem zamieszkania. W przypadku znalezienia pracy przez bezrobotnego lub odbywania szkolenia poza miejscem zamieszkania możliwy jest również zwrot kosztów związanych z zakwaterowaniem. Bezrobotni kierowani na szkolenia i kursy mogą także ubiegać się o zwrot kosztów żywienia. Bardzo ważne jest również uzyskanie wsparcia towarzyszącego w postaci refundacji części kosztów poniesionych na opiekę nad dzieckiem do lat 7 lub nad osobą zależną, gdy bezrobotny zostanie objęty odpowiednią formą aktywizacji lub znajdzie zatrudnienie. Taka pomoc jest niezwykle potrzebna zwłaszcza samotnym kobietom.

Podsumowanie

Powiatowe Urzędy Pracy wykorzystują wiele narzędzi, jakie precyzuje Ustawa o promocji zatrudnienia, w procesie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych do integracji zawodowej i społecznej mieszkańców powiatu. Najpopularniejsze formy aktywizacji to organizacja staży i przygotowania zawodowego u pracodawcy, następnie szkolenia i kursy. Szkolenia obok pośrednictwa pracy można w zasadzie uznać za podstawowe usługi rynku pracy wykonywane przez publiczne służby zatrudnienia. Do szczególnych przesłanek uzasadniających konieczność szkolenia osób bezrobotnych można zaliczyć: brak kwalifikacji zawodowych, konieczność zmiany lub uzupełnienia kwalifikacji w związku z brakiem propozycji odpowiedniej pracy, utratę zdolności do wykonywania pracy w dotychczasowym zawodzie, brak umiejętności aktywnego poszukiwania pracy.

Coraz większym zainteresowaniem wśród przedsiębiorczych osób bezrobotnych cieszy się forma aktywizacji w postaci udzielania jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej. Pracodawcy składają w urzędzie wnioski o organizację w ich firmach prac interwencyjnych, robót publicznych oraz prac społecznie użytecznych. Stosowane narzędzia aktywizacji dają szansę osobom bezrobotnym i poszukującym pracy na ponowne zaistnienie na rynku pracy, na zdobycie nowych kwalifikacji (wiedzy i umiejętności) dostosowanych do potrzeb zgłaszanych przez lokalnych pracodawców. Oznacza to nadzieję na wyjście z bezrobocia, zdobycie i utrzymanie zatrudnienia.

W ostatnich latach coraz większy nacisk kładzie się na działania doradców zawodowych i pośredników pracy. To od tej grupy pracowników publicznych służb zatrudnienia rozpoczyna się właściwy proces aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych. Dzięki ich pracy bezrobotny ma szansę na odzyskanie wiary we własne możliwości, poznanie własnych predyspozycji, wyjście z bierności zawodowej. Wszystkie narzędzia wykorzystywane w procesie integracji zawodowej bezrobotnych z rynkiem pracy są niezwykle istotne, ale wykorzystując łączenie tych form w indywidualne ścieżki wsparcia dla danego klienta PUP, daje dużo bardziej wymierne efekty.

Literatura

- Ekonomia rynku pracy*, D. Kotlarz (red.), AEKC, Katowice 2007.
- Ministerstwo Gospodarki, Polska 2009. *Raport o stanie gospodarki*, Warszawa 2009.
- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, *Bezrobocie rejestrowane w Polsce*, raport miesięczny – sierpień 2009, Warszawa 2009.
- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, *Raport roczny z działalności EURES w Polsce za okres od 1 kwietnia 2008 r. do marca 2009 r.*, Warszawa 2009.
- Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, *Program Operacyjny Kapitał Ludzki Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007–2013*, Warszawa 2007.
- Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Słupsku w 2008 r. prowadzonej w oparciu o „Program promocji zatrudnienia oraz aktywizacji lokalnej rynku pracy na lata 2007–2013*, Powiatowy Urząd Pracy w Słupsku, Słupsk 2009.
- Rocznik statystyczny*, GUS, Warszawa 2009.
- Polityka gospodarcza*, B. Winiarski (red.), PWN, Warszawa 2000.
- www.eures.praca.gov.pl.
- www.mpips.gov.pl.
- www.pup.koszalin.pl/Statystyka.
- www.pup.slupsk.pl/publikacje.

ACTIVISATION OF THE LABOUR MARKET IN THE KOSZALIN AND SLUPSK DISTRICTS

Summary

In this work the situation on the Polish labour market has been presented. Programmes introduced in Poland whose aim is to prevent the unemployment have been described. Moreover, the role played by the public employment services has been shown together with programmes that they propose to the unemployed. Another subject mentioned is the European Social Fund and its support to the Polish labour market. As a practical part, functioning of District Employment Agency in the two neighboring districts has been presented.

Translated by Bożenna Kromer